

خوانش فوق پیشرفته دریدا

«دریدا در متن» پیشنهادی تازه برای مواجهه غیرتصادفی با افکار یک فیلسوف است

برگزاری نمایشگاه کتاب در مصلی

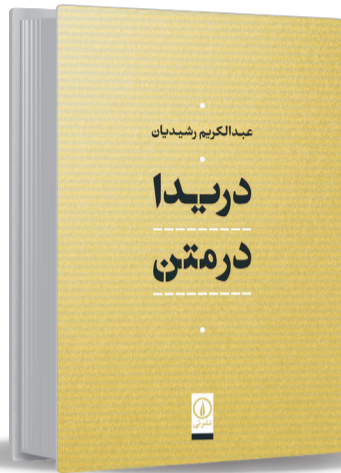
وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره محل برگزاری نمایشگاه کتاب گفت، جمع‌بندی امسال باز هم روی مصلی بوده و اگر تغییری باشد، همکاران مان اعلام خواهند کرد. ایسنا ضمن اعلام این خبر نوشت، محمد مهدی اسماعیلی در حاشیه جلسه هیئت دولت در جمع خبرنگاران درباره برگزاری نمایشگاه کتاب اظهار کرد: «مشارکت بسیار خوبی از سوی کشورهای مختلف صورت گرفته است و چندین هیئت با سرپرستی وزرای کشورهای دوست برای حضور اعلام آمادگی کرده‌اند و با مجموعه اتفاقاتی که پیش‌بینی شده به‌منظرم یک نمایشگاه کاملاً متفاوت خواهیم داشت.» او اضافه کرد: «دولت هم به پیشنهاد وزارت فرهنگ این موضوع را در دستور کار قرار داد تا بتوانیم یک پاره‌فرهنگی هم برای کتاب، هم برای سایر مسائل فرهنگی داشته باشیم.» او در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به برگزاری نمایشگاه قرآن از اول فروردینماه یاد آور شد: «پوش‌هایی که در حاشیه این نمایشگاه برگزار شد از جمله آیه‌های زندگی و پیش حافظ‌شو، اعداد و ارقام بسیار بالایی از مشارکت عمومی را ایجاد کرد.»

فرزاد نعمتی

خبرنگار گروه فرهنگ

انتشار کتاب «دریدا در متن» نوشته عبدالکریم رشیدیان را باید یکی از مهمترین اتفاقاتی که در حوزه کتاب در ایران ۱۴۰۲ دانست. بخشی از این اهمیت به جایگاه ژاک دریدا (۲۰۰۴-۱۹۳۰ میلادی) در جهان فلسفه بازمی‌گردد و بخشی دیگر به اطمینانی مربوط می‌شود که صاحب‌نظران فلسفه به دقت و امعان نظر نویسنده این کتاب دارند و کارنامه علمی قابل احترام او گواهی بر آن است. درباره اهمیت دریدا و جایگاه این متفکر الجزایری تبار فرانسوی در جهان فلسفه، اینک دیگر کمتر می‌توان تردید کرد و ردیای تاثیر او در حوزه‌های فلسفی و نقد ادبی مشهود است. درباره مؤلف این کتاب اما باید گفت عبدالکریم رشیدیان، استاد فلسفه دانشگاه بهشتی است و تألیفات و ترجمه‌های او در میدان فکر در ایران بازتاب فراوانی داشته است. برای نمونه می‌توان نگاهی انداخت به نام‌های آثار مهمی که رشیدیان ترجمه کرده است: «ترس و لرز» سورن کیرکگور، «نقد قوه حکم» کانت، «هستی و زمان» مارتین هایدگر، «اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری» ماکس وبر، «پدیده‌شناسی» ژان فرانسوا لیوتار، «مونا‌دولوژی» لایبنیتز و «پراگماتیسم» ویلیام جیمز. او ویراستار فارسی کتاب «از مدرنیسم تا پست‌مدرنیسم» نیز بوده است؛ اثری متشکل از مقالات مهم فلسفی که خواننده آن، با خواندنش درکی اولیه اما معنادار از بسط چندقرنه فکر فلسفی در جهان غرب پیدا می‌کند. در روزگاری که مدت‌هاست بسیاری از کاهش مخاطبان کتاب به‌خصوص کتاب‌های فلسفی گلایه می‌کنند، همین کتاب در ایران به چاپ هفدهم رسیده و ادعای گزافی نیست اگر گفته شود بسیاری از مخاطبان این کتاب نه لزوماً تحصیل‌کرده‌های فلسفه که دانش‌آموختگان علوم انسانی هستند. جز اینها رشیدیان مدتی نیز روی اندیشه‌های ادموند هوسرل و مکتب پدیده‌شناسی تمرکز داشت و حاصل این امر جدا

معرفی کتاب

دریدا در متن
نویسنده: عبدالکریم رشیدیان
انتشارات: نی
قیمت: ۸۵۰ هزار تومان

از ترجمه دو اثر مهم «ایده پدیده‌شناسی» و «تأملات دکارتی» هوسرل، تألیف اثری یگانه در زبان فارسی بود در توضیح اندیشه‌های این متفکر شهیر آلمانی؛ کتابی به‌نام «هوسرل در متن آثارش» که جایزه کتاب سال در حوزه فلسفه در سال ۱۳۸۵ را برای مؤلف به ارمغان آورد.

تمرکز بر دریدا و پست‌مدرنیسم

در دهه اخیر اما تمرکز عمده رشیدیان بر دو محور بوده است: نخست نگارش اثری با نام «فرهنگ پسامدرن» که در ایران سابقه‌ای نداشته است و مراجعه بدان برای هر آن کسی که بخواهد در زمینه پست‌مدرنیسم به پژوهش بپردازد، ضروری است. گام دوم رشیدیان اما تمرکز بر آرای ژاک دریدا بوده است. او در سال ۱۳۹۵ ترجمه «نوشتار و تفاوت»، یکی از نخستین آثار این فیلسوف فرانسوی را که نام او را در دهه ۱۹۶۰ بر سر زبان‌ها انداخت، منتشر کرد و اینک با چاپ کتاب «دریدا در متن»، دست به امری خطیر در تاریخ فلسفه در ایران زده است. دلیل خطیر بودن چنین کاری به این واقعیت بازمی‌گردد که تجربه مواجهه فلسفی ما ایرانیان با اندیشه‌های متفکران غربی، اگر نگوئیم به‌طور مطلق، به‌طور عام از مجرای ترجمه می‌گذرد. وضعیت ترجمه در ایران اما خود به‌خصوص در دهه‌های اخیر و

هم‌پرسه با قهرمان

معرفی کتاب

شب‌های روشن
نویسنده: فتودور داستایوسکی
مترجم: حمیدرضا آتش بر آب
انتشارات: پارسه
قیمت: ۲۲۵ هزار تومان

به دریغی دنباله‌دار وصله شده است. او هم در جهان بیرون، هم در جهان درون، تنهاست. می‌گویند «شب‌های روشن» تعبیری به‌معنای بی‌خوابی هم دارد، بنابراین بعید نیست که داستایوسکی، این عاشقانه‌ی گرم حرمان‌وار را در یکی از شب‌های سرد بی‌خوابی اش در پترزبورگ نگاشته باشد. نثر شاعرانه‌ی «شب‌های روشن» با سایر آثار ارجح داستایوسکی تفاوت‌هایی مشهود دارد، این شاعرانگی که درنهایت به حسرتی مجسم بدل می‌شود، وجه

بنا به ادعای بسیاری از کارشناسان این حوزه، وضعیتی بحرانی است و به‌همین دلیل وقتی پای ترجمه متفکرانی چون دریدا به میان می‌آید که خود به سخت‌نویسی و پیچیده‌نویسی شهره هستند، اطمینان به صحت و کیفیت ترجمه دوچندان دشوار می‌شود، بنابراین وقتی مخاطب نام عبدالکریم رشیدیان را بر پای ترجمه اثری از دریدا می‌بیند، با خیالی آسوده‌تر سراغ اثر می‌رود. «دریدا در متن» البته ترکیبی از تألیف، توضیح و ترجمه است و رشیدیان در این اثر قریب به هزار صفحه‌ای، دست به کاری جالب توجه زده است؛ بدین ترتیب که او مباحث مهم بیش از ۵۰ اثر دریدا را بررسی و نتایج کرده و لایه‌لای توضیح محتوای متون دریدا، در بخش‌هایی نیز ترجمه‌ای مستقیم از خود متن متفکر فرانسوی را گنجانده است.

مواجهه‌های نخستین با پست‌مدرن‌ها

بدین ترتیب این کتاب را شاید بشود نمونه‌ای فوق‌پیشرفته از آن خوانشی دانست که خوانندگان فارسی‌دان ایرانی سه دهه پیش نخستین‌بار وقتی تجربه کردند که در کتاب‌های بابک احمدی با نام‌های برخی از متفکران پست‌مدرن آشنا شدند. در آن کتاب‌ها نظیر «مدرنیته و اندیشه انتقادی»، «معمای مدرنیته»، «ساختار و تأویل متن» و در نمونه‌هایی انضمامی‌تر چون دوجلدی که احمدی درباره اندیشه‌های هایدگر نوشت، مخاطبان ایرانی گاه برای نخستین‌بار نامی از متفکری چون دریدا می‌شنیدند و در حد بیان چند جمله با نقل قول‌هایی از او آشنا می‌شدند. این روش بابک احمدی که آمیزه‌ای از تألیف و ترجمه با غلظت بیشتر توضیح بود، در آغاز بسیار مورد استقبال قرار گرفت زیرا در فضایی که بسیاری از این متفکران در ایران ناشناخته بودند و هنوز موج ترجمه آنها به دست مترجمان جوان‌تر نیز شروع نشده بود، همین تماس‌های کوتاه هم برای فارسی‌زبانان غنیمت شمرده می‌شد. این سبک البته بعدتر مورد نقدهایی تند قرار گرفت و مسبب نوعی اعوجاج فکری و خودنمایی‌های پوچ فلسفی دانسته شد، اما به هر روی تردیدی نیست که بسیاری از ایرانیان از همین طریق بود که با نام‌های متفکران پست‌مدرن آشنایی به هم رساندند. نمونه قابل ذکر دیگر در همین‌زمینه کتابی است با نام «سرگشتگی نشانه‌ها»، با عنوان فرعی «نمونه‌هایی از نقد پسامدرن»

شبهات این اثر با داستان کوتاه دیگری از داستایوسکی به‌نام «نازنین» است. چراکه در شرح شاعرانه‌ی هر دو روایت، ما بیش از همه، عنصر حسرت را همچون هاله‌ای گرد رویاپردازی‌های شخصیت اصلی می‌بینیم. مرد جوان در «شب‌های روشن» می‌گوید: «من مجبورم که سالگرد رویاهای خود را جشن بگیرم» و باقی حرف خود را در چشم‌های غم‌زده مخاطبش - زنی تنها که توسط دیگری رها شده است - جست‌وجو می‌کند. او در آن شب به خیال خود، خطی از عشق را در وجود زنی می‌خواند که او را بیش از یک رهگذر یافته است، زنی که قرار است در رویاهایش او را به تنهایی خود بشناساند. اما اگر زن در وهله‌ی اول چیزی بیش از یک رهگذر است، پس چرا در آخر، با همه اشتیاقی که در مرد می‌آفریند، همچنان یک رهگذر باقی می‌ماند؛ رهگذری که در آخر دستانش را دور گردن رهگذری دیگر حلقه می‌کند؟ آیا از این نکته می‌توان به زوایای پنهان اندیشه داستایوسکی درباره عشق زن دست یافت؟ زن رهگذر، شبی ناکام از عشق با غروری لگدمال‌شده و مورد استهزا قرار گرفته، با مردی رهگذر که رویا، شور و حسرت را با هم در چشمان جست‌وجوگرش دارد، آشنا می‌شود. زن درباره ناکامی‌اش با مرد سخن می‌گوید، به اصطلاح درد دل می‌کند و با او می‌گرید. مرد نیز هم‌پرسه با او، درباره رویاها، شورها و حسرت‌هایش به زن می‌گوید و با او می‌گرید. تجربه‌ی گریستن، اینجا گویی تجربه‌ی والاتر از عشق است، زیرا با شفقتی اصیل همراه است. اولین بار نیست که داستایوسکی مفهوم شفقت را

قدردانی کن لوچ از شجاعت گلیر

کن لوچ، کارگردان کنه‌کار بریتانیایی، حمایت خود را از جاناتان گلیر به‌خاطر سخنرانی جنجالی او در مراسم اسکار ۲۰۲۴ اعلام کرد. ایسنا ضمن اعلام این خبر نوشت، کن لوچ در مصاحبه با ویرایتی گفت که برای جاناتان گلیر احترام زیادی قائل است و سخنرانی او در مراسم اسکار ۲۰۲۴ را بسیار شجاعانه توصیف کرد و گفت: «مطمئن هستم که او پیامدهای احتمالی این صحبت‌ها را درک کرده است، بنابراین من برای او و کارش احترام زیادی قائل هستم.» سخنرانی گلیر پس از دریافت جایزه اسکار بهترین فیلم بین‌المللی برای «منطقه مورد علاقه» مبنی بر اینکه یهودیت و هولوکاست با ریشه‌شدن زندگی مردم توسط یک اشغالگر مخالف است، واکنش‌های متفاوتی از سوی طرف‌های بحث در مورد جنگ غزه به همراه داشت. بااین حال گلیر توسط افرادی مانند پیوتر سوبینسکی، مدیر یادبود آنشویتم که گفت گلیر یک هشتادار اخلاقی جهانی علیه انسان‌زدایی صادر کرد و تونی کوشنر، نمایشنامه‌نویس، مورد حمایت قرار گرفت.